

Valvira

Sosiaali- ja terveysalan
lupa- ja valvontavirasto

Terveydenhuollon ammattihenkilön ammattillisten tietojen ja taitojen selvittäminen

---

Ohje selvitystä tekeville yliopistoille
ja muille oppilaitoksille

Sisälllys

1. Ohjeen tarkoitus	3
2. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta	3
2.1. Yleistä	3
2.2. Ammatinharjoittamisen yleiset edellytykset ja laissa säädetyt turvaamistoimenpiteet	3
3. Ammatillisten tietojen ja taitojen selvittäminen	4
3.1. Selvittämismahdollisuudet	4
3.2. Ammatillisten tietojen ja taitojen arviointi ja merkitys	6
4. Arvioinnin suorittaminen	6
4.1. Arvioitavan ammattihenkilön ja arvioijan asema	6
4.2. Arvioinnin suunnittelu	7
4.3. Arvioinnin aloittaminen	7
4.4. Oikeus tietojen keräämiseen	8
4.5. Arvioinnin laajuus ja suorittaminen	8
4.6. Kustannukset	8
5. Arvioinnin perusteella annettava lausunto	9
5.1. Yleistä	9
5.2. Lausunnon rakenne	10
5.2.1. Johdanto	10
5.2.2. Esitiedot	10
5.2.3. Arvioinnin toteuttaminen ja tulokset	11
5.2.4. Yhteenveto ja johtopäätökset	12
5.2.5. Allekirjoitus	12

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

Arvioinnin suorittajalle

Terveydenhuollon ammattihenkilön ammatillisten tietojen ja taitojen selvittäminen

1. Ohjeen tarkoitus

Osana terveydenhuollon ammattihenkilöiden toiminnan asianmukaisuuden valvontaa Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto (Valvira) voi tarvittaessa määrätä terveydenhuollon ammattihenkilön ammatilliset tiedot ja taidot selvitettäväksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994, jäljempänä AmhaL) 25 §:n 2 momentin mukaisesti. Selvittäminen tapahtuu yleensä käytännön ammatillisten taitojen selvittämisen ja teoreettisen kuulustelun muodossa. Erityistapauksissa riittävä selvitys voidaan saada pelkästään joko teoreettisen kuulustelun tai käytännön taitojen selvittämisen kautta. Kyseinen ammattitietojen ja -taitojen selvittäminen liittyy terveydenhuollon ammattihenkilöiden jälkikäteiseen valvontaan ja on siten eri asia kuin lupahallinnon menettely, jota noudatetaan ammattihenkilön ammatillisia taitoja ensi kertaa arvioitaessa esimerkiksi laillistusta tai ammatinharjoittamislupaa myönnettäessä.

Tämän ohjeen tarkoituksena on ohjeistaa ja yhdenmukaistaa terveydenhuollon ammattihenkilön ammatillisten tietojen ja taitojen arviointiin liittyvää menettelyä Valviran velvoitettua ammattihenkilön ammattitietojen ja -taitojen selvittämiseen.

2. Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonta

2.1. Yleistä

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnan tavoitteena on edistää potilasturvallisuutta sekä terveydenhuollon palvelujen laatua.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvonnasta säädetään terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa. AmhaL 24 §:n 2 momentin mukaan Valvira ohjaa ja valvoo valtakunnallisesti terveydenhuollon ammattihenkilöitä. Aluehallintovirasto ohjaa ja valvoo terveydenhuollon ammattihenkilöiden toimintaa toimialueellaan.

2.2. Ammatinharjoittamisen yleiset edellytykset ja laissa säädetyt turvaamistoimenpiteet

Terveydenhuollon ammateissa toimiminen edellyttää mm. riittäviä ammattitaitoja ja -tietoja. Mikäli edellytykset ammatinharjoittamiselle osoittautuvat tältä osin puutteellisiksi, Valvira voi ryhtyä turvaamistoimenpiteisiin. Turvaamistoimenpiteiden tarkoitus on potilasturvallisuuden varmistaminen ja vaaratilanteiden ehkäiseminen.

AmhaL 26 §:n mukaan Valvira voi muun muassa rajoittaa laillistetun ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeutta tai poistaa sen, kieltää nimesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädetyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä taikka peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisoikeuden esimerkiksi silloin, jos

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

ammattihenkilö suorittaa sellaisia tehtäviä, joihin hänen koulutustaan tai ammattitaitoaan on pidettävä riittämättömänä tai hänen toimintamahdollisuuksiaan rajoitettuina. Lain 28 §:n mukaan Valvira voi päättää 26 §:ssä säädetystä toimenpiteestä myös silloin, jos ammattihenkilö on sairauden, päihteiden väärinkäytön, heikentyneen toimintakyvyn tai muun vastaavan syyn perusteella taikka muulla tavoin perustellusti todetun ammattitaidottomuuden vuoksi kykenemätön toimimaan terveydenhuollon ammattihenkilönä.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatinharjoittamisoikeuden rajoittamista, menettämistä ja takaisinsaamista sekä kurinpitoa koskevat asiat käsitellään ja ratkaistaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston terveydenhuollon ammattihenkilöiden valvontalautakunnassa lukuun ottamatta niitä ammatinharjoittamisoikeuden rajoituksia tai poistamistapauksia, joissa ammattihenkilö itse on hakijana.

3. Ammatillisten tietojen ja taitojen selvittäminen

3.1. Selvittämismahdollisuudet

Valvonnan kannalta on olennaista, että valvontaviranomaisella on mahdollisuus tarvittaessa selvittää terveydenhuollon ammattihenkilön kykenevyyttä toimia ammatissaan. Valviralla on oikeus saada viranomaisilta salassapitosäännösten estämättä valvontatehtävän suorittamiseksi tarvittavia tietoja ja selvityksiä (laki Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastosta 669/2008, 6 § ja AmhaL 40 §). Terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia antamaan Valviralle sen pyytämät selvitykset, selitykset ja ilmoitukset (AmhaL 19 §:n 2 mom.).

Valvira voi hankkia ammattihenkilön ammatillisten tietojen ja taitojen selvittämiseksi mm. seuraavia selvityksiä:

- arvioitavan terveydenhuollon ammattihenkilön potilaistaan laatimia potilasasiakirjoja terveyden- ja sosiaalihuollon toimintayksiköistä
- työnantajien lausuntoja
- muita asiakirjoja eri viranomaisilta tai yhteisöiltä (esimerkiksi koulutusta antavat yksiköt)
- lausuntoja Valviran asiantuntijoilta

Kaikissa tapauksissa edellä mainitut selvitykset eivät kuitenkaan riitä ammattihenkilön ammatillisten tietojen ja taitojen arvioimiseen. Näissä tilanteissa on mahdollista velvoittaa ammattihenkilö selvityksen saamiseksi ammattitaitojen ja -tietojen tutkimiseksi työkokeiluun, työnäytteeseen tai kuulusteluun (ammattitaidon selvittäminen). AmhaL 25 §:n 2 momentin mukaan Valvira voi velvoittaa terveydenhuollon ammattihenkilön mainittuun ammattitaidon selvittämiseen, jos on perusteltua aihetta olettaa, että terveydenhuollon ammattihenkilön ammatinharjoittamistaidossa tai ammatitiedoissa on puutteita.

Siinä tapauksessa, että Valviran hankkimien selvitysten perusteella on syytä epäillä, että ammattihenkilön ammattitoiminnan puutteet johtuvat sairaudesta, päihteiden väärinkäytöstä tai vastaavista syistä, Valvira määrää hänet yleensä ensisijaisesti terveydentilan ja toimintakyvyn selvittämi-

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

seksi tutkimuksiin, jotka tehdään yleensä julkisessa sairaalassa. Mikäli terveydentilassa ei todeta sellaisia seikkoja, jotka selittäisivät ammattitoiminnassa todettuja puutteita, Valvira voi määrätä ammattihenkilön terveydentilan selvittämisen jälkeen tarvittaessa vielä ammatillisten tietojen ja taitojen selvittämiseen.

Jos terveydenhuollon ammattihenkilö ei suostu ammatillisten tietojen ja taitojen selvittämiseen, Valvira voi kieltää laillistettua ammattihenkilöä harjoittamasta ammattiaan tai peruuttaa luvan saaneen ammattihenkilön ammatinharjoittamisluvan taikka kieltää nimikesuojattua ammattihenkilöä käyttämästä asetuksella säädettyä terveydenhuollon ammattihenkilön ammattinimikettä (AmhaL 25 §:n 5 mom.).

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattitaitojen ja -tietojen arvioimista opetusministeriön johdolla vuonna 2005 pohtineen työryhmän laatiman muistion mukaan yleislääkäreiden ja erikoislääkäreiden osalta kaikki koulutusta antavat yliopistot osallistuvat ammattitaidon arviointien suorittamiseen. Yleislääkäreiden teoreettisten tietojen ja taitojen testaamisessa voidaan käyttää soveltuvin osin Tampereen yliopistossa ETA-alueen ulkopuolelta tulevien henkilöiden kohdalla ammatinharjoittamisoikeuksien saamiseksi edellytettyä tenttiä. Erikoislääkäreiden teoreettisten tietojen ja taitojen testaamisessa voidaan käyttää soveltuvin osin valtakunnallista erikoislääkäritenttiä. Muistion mukaan käytännön ammattitaidot arvioidaan sekä yleis- että erikoislääkäreiden osalta yksilöllisesti siinä yliopistossa, jonka kanssa arvioinnista on sovittu. Arviointi toteutetaan tarpeellisessa laajuudessa yhteistyössä terveystalvitejärjestelmän kanssa.

Muistion mukaan hammaslääkäreiden ja erikoishammaslääkäreiden osalta kaikki koulutusta antavat yliopistot osallistuvat arviointien suorittamiseen. Hammaslääkäreiden teoreettisten tietojen ja taitojen testaamisessa voidaan käyttää soveltuvin osin ETA-alueen ulkopuolelta tulevien henkilöiden kohdalla ammatinharjoittamisoikeuksien saamiseksi järjestettävää tenttiä. Erikoishammaslääkärien osalta teoreettisten taitojen ja tietojen selvittämisessä voidaan käyttää soveltuvin osin valtakunnallista erikoislääkäritenttiä. Muistion mukaan käytännön ammattitaidot arvioidaan sekä hammas- että erikoishammaslääkäreiden osalta yksilöllisesti siinä yliopistossa, jonka kanssa arvioinnista on sovittu. Arviointi toteutetaan tarpeellisessa laajuudessa yhteistyössä terveystalvitejärjestelmän kanssa.

Muistiossa todetaan, että arvioitavan mahdollinen lisäkoulutustarve tulee kuvata riittävän selkeästi arviointivaiheen raportissa.

Vaikka peruseriaatteet ammatillisten tietojen ja taitojen selvittämiseksi on sovittu erikseen vain lääkäreiden ja hammaslääkäreiden osalta, kyseisiä periaatteita voidaan soveltaa myös muihin terveydenhuollon ammattihenkilöihin. Kaikki terveydenhuollon ammattihenkilön tutkintoon johtavaa koulutusta antavat oppilaitokset ja koulutusyksiköt soveltuvat Valviran pyynnöstä ammattitaitojen ja -tietojen selvittämisestä vastuussa olevaksi tahoksi.

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

3.2. Ammatillisten tietojen ja taitojen arviointi ja merkitys

Arvioitaessa ammattitiedoissa ja -taidoissa esiintyvien puutteiden merkitystä ammatinharjoittamiseen tulee ottaa huomioon henkilön ammatti ja hänen tosiasiallisten työtehtäviensä luonne. Terveydenhuollon eri ammatit ja työtehtävät edellyttävät myös eritasoisia kykyä itsenäiseen päätöksentekoon, vastuun ottamiseen sekä tarvittaessa nopeaan reagointiin ja toimintaan.

Ammattitaidon selvittämisessä arvioidaan erityisesti riskiä, jonka ammattihenkilön ammattitaidon puutteet tai niihin läheisesti liittyvät muut syyt aiheuttavat potilasturvallisuudelle. Selvittämisen on perustuttava riittävän laajaan ja perusteelliseen arviointiin. Laajuutta ja arvioinnin toteuttamista suunniteltaessa on otettava huomioon, että määrätessään terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaidon selvittämiseen, Valviralla on käytössään yleensä varsin runsaasti selvitystä hänen ammattitoiminnastaan. Hankitun selvityksen perusteella Valviralla on ollut perusteltu syy epäillä, että arvioitavan ammattitaidossa esiintyneet puutteet saattavat tai ovat saattaneet vaarantaa potilasturvallisuutta. Potilasturvallisuuden ja terveydenhuollon palvelujen laadun varmistamiseksi arvioinnin tulee olla riittävän laajaa, perusteellista sekä oikein kohdennettua, jotta Valvira voi sen perusteella arvioida ammattihenkilön toiminnan asianmukaisuutta potilasturvallisuuden kannalta.

Valvira ratkaisee, onko ammattihenkilö käynyt ammattitaidottomuuden vuoksi lain tarkoittamalla tavalla kokonaan tai osittain kykenemättömäksi harjoittamaan ammatiaan. Arviointi perustuu ammattihenkilön ammatillisista tiedoista ja taidoista saatuun selvitykseen, ammatillisesta toiminnasta saatuun selvitykseen sekä selvitykseen ammattihenkilön työtehtävistä, työskentelyolosuhteista ja työssä suoriutumisesta. Valvira ei ole arvioinnissaan sidottu arvioinnin suorittaneen yksikön lausunnossaan esittämiin johtopäätöksiin, joskin käytännössä arvioinnin perusteella annetulla lausunnolla on merkittävä painoarvo Valviran arvioinnissa. Ammatinharjoittamisoikeuteen puuttuminen on puuttumista perustuslaissa turvattuun oikeuteen hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla, minkä vuoksi ammatinharjoittamisoikeuteen voidaan puuttua vain siinä määrin kuin se on potilasturvallisuuden ja terveydenhuollon palvelujen laadun varmistamiseksi perusteltua.

4. Arvioinnin suorittaminen

4.1. Arvioitavan ammattihenkilön ja arvioijan asema

Jos ammattihenkilö ei Valviran määräyksestä huolimatta hakeudu ammattitaidon selvittämiseen tai jättää sen kesken, häntä ei ole mahdollista pakottaa siihen, mutta kieltäytymisellä on merkitystä Valviran päättäessä hänen ammatinharjoittamisoikeudestaan.

Arviointia suorittava henkilö toimii tutkimusta suorittaessaan ja lausuntoa antaessaan asiantuntijan asemassa. Hänen tulee säilyttää puolueettomuutensa, eikä hän saa ryhtyä ajamaan arvioitavan henkilön, Valviran tai minkään muun tahon etua tai asiaa.

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

4.2. Arvioinnin suunnittelu

Valvira antaa päätöksen, jolla se velvoittaa ammattihenkilön ammattitaidon selvittämiseen, ammattihenkilölle itselleen. Ammattihenkilön tulee esittää päätös kaikkine liitteineen arviointia suorittavan yksikön vastuhenkilölle. Päätöksessä tai sen liitteissä on määritelty, minkä kaltaisia puutteita tai muita epäkohtia arvioitavan aikaisemmassa ammatinharjoittamisessa on havaittu. Lisäksi päätöksessä on myös voitu määrittellä, minkälaisiin seikkoihin arvioijan toivotaan kiinnittävän huomiota sekä pääpiirteissään, millä tavoin arviointi toivotaan suoritettavaksi. Yleensä sekä teoreettinen kuulustelu että yksilöllisesti suunniteltu työkokeilu tai työnäyte on katsottu tarpeelliseksi riittävän kattavan ja luotettavan arvion saamiseksi. Valviran päätöksessä on voitu esittää myös arviointitapoja koskevia tarkempia ohjeita tai edellytyksiä. Päätöksessä on edelleen voitu määrittellä muita edellytyksiä arvioinnille, arviointipaikalle tai arvioinnin suorittajalle.

Ammattitaidon selvittämistä koskevaan Valviran päätökseen on yleensä liitetty ammattihenkilön ammattitoimintaa koskevia asiakirjoja. Päätöksen ja sen liitteiden osalta on huomioitava, että niihin saattaa sisältyä mm. viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) perusteella salassa pidettävää tietoa, minkä vuoksi asiakirjojen käsittelyssä on noudatettava erityistä huolellisuutta. Päätöksen liitteet on tavallisesti väärinkäytösmahdollisuuksien estämiseksi merkitty Valviran leimalla. Arviointia suorittavan yksikön tulee edellyttää, että kaikki päätöksessä luetellut liitteet toimitetaan sen käyttöön. Päätökseen ja sen liitteisiin on syytä perehtyä huolella arviointia suunniteltaessa. Arviointia ei tule aloittaa ennen kuin arvioinnista vastaavalla henkilöllä on käytössään kaikki Valviran päätöksessään mainitsevat liitteet.

Valvira ilmoittaa päätöksessään, mihin mennessä ammattitaidon arviointi on suoritettava. Arvioinnin suunnittelussa tulee ottaa huomioon Valviran asettama määräaika. Jos arviointia ei kyetä suorittamaan asetetussa määräajassa, aikataulusta tulee neuvotella Valvirassa asian esittelijänä toimivan virkamiehen kanssa. Ammattitaidon selvittämisessä on kysymys ammattihenkilön oikeusturvan kannalta merkittävästä asiasta, minkä vuoksi selvitys on pyrittävä hankkimaan mahdollisimman nopeasti.

Ammattihenkilöllä on oikeus valittaa Valviran ammattitaidon selvittämistä koskevasta päätöksestä hallinto-oikeuteen. Päätös on valituksesta huolimatta pantava heti täytäntöön, mikäli valitusviranomaisen ei ole kieltänyt erikseen täytäntöönpanoa. Muutoksenhaku ei siten pääsääntöisesti estä arvioinnin suorittamista.

4.3. Arvioinnin aloittaminen

Arviointia suorittavan yksikön vastuhenkilön on ilmoitettava Valviralle arvioinnin alkamisesta, arvioinnin todennäköisestä kestoista sekä siitä, kuka on vastuussa arvioinnin suorittamisesta.

Arvioitavalle ammattihenkilölle selvitetään ennen arvioinnin aloittamista tai sen yhteydessä suoritettavan arvioinnin luonne.

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

4.4. Oikeus tietojen keräämiseen

Arvioinnin suorittajan on mahdollista arvioinnin aikana hankkia asiaan uutta selvitystä, mikäli se katsotaan tarpeelliseksi. Lisäselvityksen hankkiminen edellyttää kuitenkin arvioitavan suostumusta. Tietoja voidaan pyytää esimerkiksi aikaisemmista työpaikoista. Arvioija voi vaihtoehtoisesti esittää Valviralle lisäselvityksen hankkimista. Lisäselvityksen hankkiminen ei tällöin edellytä arvioitavan suostumusta.

4.5. Arvioinnin laajuus ja suorittaminen

Arvioinnin laajuus ja kesto arvioidaan tapauskohtaisesti. Arvioinnin perusteella annettavaa lausuntoa koskevassa jaksossa (luku 5) on otettu kantaa myös arvioinnin suorittamisen laajuuteen.

Valvira ei määrää ammattihenkilöä ammattitaidon selvittämisen jälkeen koulutukseen. Ammattihenkilö voi halutessaan itse ryhtyä toimiin puutteiden korjaamiseksi mm. hankkimalla tarpeellista koulutusta.

Valvira on saattanut joutua esimerkiksi potilasturvallisuuden varmistamiseksi rajoittamaan arvioitavan ammattihenkilön oikeutta työskennellä terveydenhuollon ammattihenkilönä jo ennen kuin määräys ammattitaidon selvittämiseen on annettu. Ammatinharjoittamisoikeuteen kohdistuvista rajoituksista arvioitavalle aiheutuvien haittojen minimoimiseksi arvioinnin suunnittelu ja aloitus tulisi toteuttaa mahdollisimman nopeasti. Pääsääntöisesti arviointi tulisi toteuttaa siten, että arviointiin käytettäisiin aikaa muutamasta viikosta yhteen kuukauteen. Mikäli on ilmeistä, että arviointi edellyttäisi pidemmän ajan, siitä tulisi neuvotella Valviran kanssa.

Vastuuhenkilön on ilmoitettava Valviralle myös, mikäli arviointi jostain syystä keskeytyy. Ilmoitukseen tulee liittää arvioinnista vastanneen vastuuhenkilön antama selvitys siihen mennessä suoritetuista arvioinneista ja niiden perusteella mahdollisesti tehdyistä johtopäätöksistä.

4.6. Kustannukset

Arvioinnista aiheutuvat kustannukset maksetaan valtion varoista. Aiheutuneita kustannuksia koskevan laskun erittelyineen voi lähettää Valviralle. Valvira ei osallistu mahdollisesta lisäkoulutuksesta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen.

Terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammattitaitojen ja -tietojen arvioimista opetusministeriön johdolla vuonna 2005 pohtineen työryhmän laatiman muistion mukaan Valvira vastaa arvioinnista aiheutuneista todellisista kustannuksista. Lääkärien ja hammaslääkärien teoreettisten tietojen arvioinnin kustannusten määrittämisen perustana sovittiin käytettävän ETA-alueen ulkopuolelta tulevien lääkäreiden ja hammaslääkäreiden asetuksella määriteltäviä maksuja. Kliinisten taitojen arvioinnin osalta kustannukset voidaan laskea henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa toimimisesta syntyvistä kuluista tuntipalkkion mukaisesti. Tuntipalkkion laskentaperusteeksi sovittiin muistion mukaan 50 % osastonylilääkäriin tuntipalkkiosta. Hyväksyttäväksi kuluiksi ei kuitenkaan voi määritellä tiloista, proteeseista, välineistä tai muista vastaavista kulueristä aiheutuneita kuluja. Erikoislääkäreiden ja erikoishammaslääkäreiden teoreettisten taitojen arviointikustannusten osalta muistiossa ei ole sovittu yleisiä suuntaviivoja. Kliinisten taito-

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

jen arvioinnin osalta esitetään, että erikoisalojen erilaisuudesta johtuen tuntipalkkion perusteena voisi olla 25–50 % erikoislääkärin tuntipalkasta. Toisena mahdollisuutena esitetään vaihtoehtoa, jonka mukaisesti kustannus olisi 50 % erikoislääkärin kuukausipalkasta. Tarvittaessa kustannuksiin liittyvissä asioissa pyydetään olemaan yhteydessä Valviraan.

Laskua ei lähetetä Valviralle lausunnon mukana, vaan erikseen verkkolaskuna lausunnon lähettämisen jälkeen. Laskun yhteydessä ei saa lähettää muuta aineistoa. Tarkemmat laskutustiedot ovat:

Verkkolaskuosoite (ovt-tunnus): 003715670576
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Y-tunnus: 1567057-6
ALV-tunnus: FI15670576
Verkkolaskuoperaattori: Itella Information Oy
Välittäjä-tunnus: 003710948874

Laskuissa pyydetään käyttämään tilausviitteenä asian esittelijän nimeä ja diaarinumeroa (ilmenevät Valviran määräysasiakirjasta).

5. Arvioinnin perusteella annettava lausunto

5.1. Yleistä

Arvioinnin perusteella annetaan lausunto Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle. Lausunnon laajuus määräytyy tapauskohtaisesti. Lausunnon on perustuttava riittävän laajaan ja perusteelliseen selvitykseen. Arvioitavan ammatillisista tiedoista ja -taidoista annetun lausunnon tarkoituksena on antaa objektiivinen kuva arvioitavasta ja hänen ammattitaidostaan sekä nimenomaan arvioida hänen kykenevyyttään toimia ammattiaan vastaavissa terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä.

Lausunnossa on käytettävä selkeää yleiskieltä. Vieraskielisiä sanoja on syytä välttää. Mikäli niitä käytetään, lausuntoon tulee merkitä sanan suomen- tai ruotsinkielinen vastine tai selostus. Lausunto ja siinä esitetyt johtopäätökset eivät saa nojata yksinomaan arvioitavalta ja Valviralta saatuihin tietoihin, vaan pääasiassa lausunnon antajan arvioinnin aikana saamiin tietoihin ja arvioinnin yhteydessä tehtyihin havaintoihin.

Lausuntoon on sisällytettävä kaikki johtopäätösten kannalta olennainen. Tietoja lausuntoon kirjattaessa ja niiden merkitystä arvioitaessa tulee ottaa huomioon ja tuoda esiin, mistä ja keneltä tiedot on saatu. Mikäli arvioitavan oma näkemys omasta ammatillisesta osaamisestaan poikkeaa arvioijan arvioinnin perusteella muodostamasta käsityksestä, lausunnossa on syytä arvioida kyseistä seikkaa tarkemmin. Valvira ottaa päätöstä tehdessään huomioon kaiken ammattihenkilöä koskevan selvityksen, eikä ole välttämättä sidottu niihin johtopäätöksiin, joita lausunnossa esitetään.

Lausunto toimitetaan viivytyksettä suoraan Valviralle. Arvioija antaa lausunnon jäljennöksen myös arvioitavalle.

Valviran päätökseen mahdollisesti liittyneet salassa pidettävät asiakirjat kuten potilasasiakirjajäljennökset voidaan hävittää tai toimittaa yhdessä lausunnon mukana takaisin Valviralle arvioitavan suostumuksella. Mikäli salassa pidettävää asiakirja-aineistoa ei toimiteta Valviralle, tulee asiakirjat

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

luovuttaa arvioitavalle, joka vastaa niiden asianmukaisesta säilyttämisestä tai hävittämisestä. Lausuntoon pyydetään merkitsemään, onko salassa pidettävät Valviran päätöksen liiteasiakirjat lähetetty Valviralle, tuhottu vai annettu arvioitavalle.

Perusteltu lausunto arvioitavan ammattitaidosta on annettava Valviran asettamassa määräajassa.

Mikäli arvioinnista vastaava koulutusyksikön vastuhenkilö ei ole itse suorittanut arviointia tai osallistunut sen suorittamiseen, hänen on liitettävä oma lausuntonsa arvioinnin suorittajan laatimaan lausuntoon.

5.2. Lausunnon rakenne

Arvioinnin perusteella laaditussa lausunnossa kehoitetaan noudattamaan seuraavaa jaottelua:

- 1) johdanto
- 2) esitiedot
- 3) selvitys arvioinnin toteuttamisesta ja sen tuloksista
- 4) yhteenveto ja johtopäätökset
- 5) allekirjoitus / allekirjoitukset

5.2.1. Johdanto

Lausunto osoitetaan Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle.

Johdanto-osassa ilmoitetaan, milloin ja kenestä Valvira on määrännyt ammattitaidon selvittämisen tehtäväksi, sekä missä ja milloin arviointi on suoritettu.

Arvioitavan henkilöllisyyden toteamistapa on ilmoitettava.

5.2.2. Esitiedot

Valviran päätöksestä ja liiteasiakirjoista ilmenevät tiedot

Lausunnon alussa todetaan pääpiirteissään ne seikat, joiden vuoksi Valvira on velvoittanut arvioitavan terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitaidon selvittämiseen. Lisäksi arviointia suorittavan tahon on kuvattava muut Valviran päätöksestä ja sen liiteasiakirjoista ilmenevät, arvioinnin kannalta olennaiset tiedot.

Arvioitavalta itseltään saadut tiedot

Arvioitavan antamat tiedot ammatillisesta osaamisestaan ja työkokemuksestaan kuvataan pääpiirteissään.

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

Arvioinnin aikana hankitut selvitykset

Tietoja esitettäessä tulee mainita tiedon lähde. Erityisen tarkasti on selostettava arvioitavan ammatinharjoittamiseen liittyvät tiedot. Tiedossa olevat seikat arvioitavan ammattitoiminnassa esiintyneistä puutteista, ongelmista ja muista epäkohdista tulee kuvata niiltä osin kuin ne liittyvät tai niillä on mahdollisesti vaikutusta ammatinharjoittamiseen.

5.2.3. Arvioinnin toteuttaminen ja tulokset

Lausunnossa selostetaan arvioinnin toteuttamistapa, sen kulku ja kesto, arvioinnin aikana tehdyt havainnot sekä arvioitavan suoriutuminen.

Teoreettinen osaaminen

Arvioitavalle laaditaan tarpeen mukaan hänelle nimenomaisesti suunniteltu teoreettinen kuulustelu, jossa tulisi kiinnittää huomiota erityisesti arvioitavan ammattitoiminnassa havaittuihin epäkohtiin. Teoreettinen kuulustelu laaditaan siinä laajuudessa kuin arvioitavan ammattitaitojen selvittäminen sitä kulloinkin edellyttää. Lausunnossa selostetaan kaikkien arvioitavalle mahdollisesti suoritettujen kuulustelujen tulokset.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, vastaavatko arvioitavan terveydenhuollon ammattihenkilön teoreettiset tiedot hänen koulutustaan, kokemustaan ja tasoa, jota kyseisessä ammatissa toimivalta terveydenhuollon ammattihenkilöltä voidaan kohtuudella edellyttää. Lisäksi ammatillisissa tiedoissa mahdollisesti havaitut puutteet kuvataan ja niiden merkitystä arvioidaan erityisesti potilasturvallisuuden näkökulmasta.

Käytännössä osoitettu ammattitaito

Havainnot arvioitavan käytännön ammattitaidosta kuvataan erikseen tässä kohdassa. Kohdassa kuvataan myös arvioitavan ammatillinen asennoituminen potilaisiin, työtovereihinsa sekä arvioinnin suorittajaan.

Potilasturvallisuusriskin arvioinnin kannalta on tärkeää kiinnittää huomiota arvioitavan aikaisemmassa ammattitoiminnassa esiintyneisiin puutteisiin, arvioitavan suhtautumiseen niihin ja hänen kykyynsä arvioida omia taitojaan sekä edellytyksiään tehdä työtään. Huomioitaviksi voivat tulla myös mm. käytännön työskentelyssä edellytetty kielitaito, muut kommunikaatio- ja vuorovaikutustaidot sekä arvioitavan harkintakyky konsultaatioavun käyttämisessä.

Lausunnossa kuvataan työkokeilun/työnäytteen aikana henkilökunnan mahdollisesti tekemät havainnot. Havainnot voivat koskea esimerkiksi arvioitavan yleistä ammatillista selviytymistä ja käyttäytymistä erilaisissa tilanteissa. Erityistä huomiota tulee kiinnittää siihen, vastaako arvioitavan terveydenhuollon ammattihenkilön käytännön ammattitaito hänen koulutustaan, kokemustaan ja tasoa, jota kyseisessä ammatissa toimivalta terveydenhuollon ammattihenkilöltä voidaan kohtuudella edellyttää. Ammattitaidossa mahdollisesti havaittujen puutteiden laajuutta, kohdentumista ja

Dnro 1606/06.00.00.05/2014

4.3.2014

erityisesti niiden merkitystä potilaiden hoidossa ja potilasturvallisuuden kannalta tulee kuvata.

5.2.4. Yhteenveto ja johtopäätökset

Yhteenvedossa esitetään aluksi tiivistetysti arvioinnin perusteella esiin tulleet keskeiset seikat: ammatillisten tietojen ja taitojen taso sekä niiden vastaavuus arvioitavan koulutus- ja työkokemustaustaa vasten, ammattitaidoissa esiintyneet mahdolliset puutteet tai muut asiaan liittyneet havainnot ja huomiot.

Seuraavaksi esitetään tiivistetysti perustellut kannanotot olennaisiin kysymyksiin, erityisesti kannanotot siihen, miten todetut seikat vaikuttavat henkilön toimintaedellytyksiin ja kykenevyyteen suoriutua terveydenhuollon ammattihenkilön ammattitehtävistä joko itsenäisesti tai toisen terveydenhuollon ammattihenkilön ohjauksen ja valvonnan alaisena. Lisäksi esitetään arvio arvioitavan ammattitoiminnan mahdollisesti aiheuttamasta potilasturvallisuusriskistä. Tarvittaessa on esitettävä arvio siitä, millaisista tehtävistä henkilö voi suoriutua potilasturvallisuutta vaarantamatta.

Arvioinnin suorittava taho esittää perustellun ja yksilöidyn käsityksensä arvioitavan ammattihenkilön ammattitaidoista sekä siitä, voiko arvioitava harjoittaa ammattitoimintaa aiheuttamatta potilasturvallisuusriskiä. Arvioinnissa on otettava kantaa siihen, onko arvioitavan ammatillisissa tiedoissa ja taidoissa esiintyvien puutteiden seurauksena syntyvä mahdollinen potilasturvallisuusriski pysyvä, tilapäinen tai ajoittain esiintyvä. Mikäli potilasturvallisuusriski liittyy tiettyihin erityisolosuhteisiin, kuten päivystyslanteisiin, tämä todetaan erikseen.

Mikäli kysymyksessä on arvioijan käsityksen mukaan rajatapaus, jossa olisi mahdollista päätyä useampaan johtopäätökseen, lausunnossa esitetään eri vaihtoehdot perusteluineen.

Jos arvioitavan kieltäytymisen tai muiden puutteellisten tietojen vuoksi ei ole riittäviä edellytyksiä arvioida luotettavasti ammattihenkilön ammatillisia tietoja ja taitoja sekä hänen edellytyksiään toimia ammatissa, tulee tämä seikka todeta lausunnossa. Lausunnossa tulisi tällöin ottaa kantaa, mikäli mahdollista, lisäselvitysten tarpeellisuuteen ja toteuttamistapaan.

Lausunnossa arvioidaan, tarvitseeko arvioitava jatkossa lisäkoulutusta tai muuta vastaavaa ammatillisten tietojen ja taitojen täydennystä. Mikäli lisäkoulutus tms. katsotaan tarpeelliseksi, lausuntoon kirjataan tarkemmin selvitystä siitä, mitä sen tulisi sisältää. Lausuntoon kirjataan myös mahdollisesti jo sovitut lisäkoulutusjärjestelyt.

5.2.5. Allekirjoitus

Lausunto päivätään, allekirjoitetaan ja varustetaan nimen selvennyksellä sekä maininnalla arviointia suorittavan koulutuksesta, virka-asemasta ja yhteystiedoista.